

[Jette Boutrup.]

Det er derfor indiskutabelt, at der er behov for en forbedring. Det vil tilsyneladende koste penge, men kun tilsyneladende, thi for hver person, der kan forblive i sit eget hjem, spares en dyr institutionsplads. Resultatet vil derfor blive et overskud på budgettet og ikke en udgift. Når man desuden ved, hvor stærkt mange hænger ved deres hjem, kan der ikke for mig være tvivl om, at den kommende forbedring af denne lov ikke alene vil betyde en besparelse, men tillige bringe glæde til mange ældre mennesker.

Socialministeren (Eva Gredal): Ja, jeg kan kun takke for den særdeles velvillige behandling af dette forslag. Vi kommer jo til at diskutere sagen igen til næste år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

(Lovforslaget (nr. 162) findes i tillæg A. sp. 2647, fremsættelsen i tidenden sp. 3073).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 10 og 11 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Forhøjelse af ydelser).

(Lovforslaget (nr. 163) findes i tillæg A. sp. 2677, fremsættelsen i tidenden sp. 3073).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Forhøjelse af grundbeløb m. v.).

(Lovforslaget (nr. 164) findes i tillæg A. sp. 2653, fremsættelsen i tidenden sp. 3073).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Albertsen: De tre lovforslag, som vi her behandler under ét, er for så vidt af skelsættende karakter, idet der i en af paragrafferne skabes en slags historie.

Det, der vel nok umiddelbart har fremkaldt størst interesse i forbindelse med fremsættelse af disse lovforslag, er det beløb, der er tale om skal ydes pensionisterne. Det er en rimelig og retfærdig handling, som jeg senere skal vende tilbage til og kommentere. Men det andet, som sker ved lovforslagenes forventede vedtagelse, er, at der herved bliver givet en håndsrækning til folkepensionistforeningernes og invalideorganisationernes kontaktudvalg, idet det nu bliver lovfæstet, at der forud for fremsættelse af lovforslag om folkepensionernes grundbeløb og tillæg til dette skal forhandles med dem.

Jeg vil gerne takke for og gratulere ministeren med dette resultat. Det er en årelang kamp for forhandlingsret og dermed anerkendelse af pensionisterne og deres foreninger, der her afsluttes med et tilfredsstillende resultat.

Indholdet i paragraffen om disse ting og tanken hermed falder jo ganske sammen med de tanker, som socialdemokratiet i sidste folketingssamling fremsatte igennem vor daværende ordfører, hr. Kaj Bundvad. Det er mit håb, at dette resultat ud over den officielle anerkendelse og ret, der herved gives pensionistforeningerne, vil medføre, at pensionistforeninger i stigende grad vil kunne samle pensionisterne i deres sammenslutninger.

De tre lovforslags kontante virkninger er vel nok det, der på kort sigt påkalder størst

[Albertsen.]

interesse for den enkelte pensionist. Selve beløbsrammen er på årsbasis 300 mill. kr., men for indeværende finansår drejer det sig kun om ca. det halve, idet det er tanken, at det først skal have virkning fra 1. oktober, men det er alligevel så betydningsfulde beløb ikke mindst i disse såkaldte kulegravningstider, at man vel nok må standse op og kommentere det på en grundig måde.

For invalidepensionisternes vedkommende sker der det, at ud over de generelle forhøjelser ligesom for folkepensionisterne forhøjes invaliditetsbeløbet, bistands- og plejetillæggene samt invaliditetsydelse, idet de efter de gældende love er fastsat i forhold til grundbeløbet. Men ud fra samme konsekvens forhøjes samtidig erhvervsudlygthedsbeløbet med samme beløb som invaliditetsbeløbet. Det er alt sammen svarende til normal praksis, når vi i øvrigt ændrer grundbeløbene for invalidepensionisterne.

Omsat i kroner og øre for pensionisten eller pensionistægteparret skrumper det store millionbeløb jo betragteligt ind, da antallet, der skal dele de mange penge, er overordentlig stort, det er ca. 500.000-600.000. For et pensionistægtepar andrager forhøjelsen på årsbasis 528 kr. eller 44 kr. pr. måned, og pensionens grundbeløb bliver derefter 14.256 kr. pr. år. For den enlige pensionist andrager forhøjelsen 348 kr. på årsbasis eller 29 kr. pr. måned. Men samtidig forhøjes det tillæg, der ydes til pensionister, som kun har folkepensionen som eksistensgrundlag eller en smule derudover, det såkaldte pensionisttillæg, med 60 kr. til pensionistægtepar, så det på årsbasis bliver 3.936 kr. og for den enlige 2.028 kr.

I den seneste tids debat om folkepensionisternes forhold har det bl. a. været fremhævet, at mange over 67 år var i fuld beskæftigelse og dermed også fik fuld løn og oveni altså også den fulde folkepension. Det er for så vidt korrekt, at der findes et mindre antal 67-årige og derover, som har disse ekstragoder. I gode tider med mangel på arbejdskraft tror jeg, der er almindelig tilfredshed dermed og glæde derover, fordi det jo i realiteten medfører, at megen erfaring og megen ekspertise samt den nødvendige arbejdskraft bevares for erhvervslivet og dermed det danske samfund. Men for ikke at skabe forkerte forestillinger om antallet i

denne kategori, da det har spillet en vis rolle i den offentlige debat i det seneste, skal jeg nævne et par tal, som stammer fra socialforskningsinstituttets publikation nr. 39.

Den siger, at af de ca. 300.000 kvinder, der findes i denne kategori, er kun ca. 9 pct. beskæftiget, og for mændenes vedkommende, hvor det i alt drejer sig om 240.000, kan man højst regne med ca. 1/3; altså i realiteten beskedne tal i forhold til den samlede mængde. Så skal man også være opmærksom på, at disse tal skal ses i lyset af, at den statistiske opgørelse ikke falder helt sammen med materialet vedrørende vores aldersgrænser, idet vi jo har aldersgrænser, der afviger fra den form for inddeling, som Danmarks Statistik arbejder med.

Jeg har villet anføre disse oplysninger i relation til lovforslagene, fordi den seneste offentlige debat om folkepensionsudgifterne har givet anledning til, at mange har udtalt sympati for, at man skulle indskrænke personrammen for dem, der skal have folkepension, således at de fuldt erhvervsaktive eventuelt ikke kunne oppebære folkepensionens grundbeløb. Jeg skal ikke definitivt antaste betragtningen, men jeg har kun ønsket at bringe ind i billedet, hvad der fortjener at nævnes: at det drejer sig om en relativt begrænset gruppe, hvorved det beløb, man drøfter, også bliver ganske begrænset — og dertil kommer en række andre virkninger, invalidepension m. v. Jeg tror ikke, der kan herske tvivl om, at indførelse af smidigere og lempeligere overgangsregler med lettere adgang til førtidspension og en mere rimelig behandling af erhvervsindtægter ud over folkepensionen og en lempelse af de faste aldersgrænser med bedre muligheder for deltidsarbejdere beskæftiget på særlige værksteder vil kunne skabe en bedre atmosfære om hele overgangsproblematikken fra aktiv til pensionist. Konsekvenserne vil jo nok blive, at en del ældre vil forlade arbejdspladsen på et tidligere tidspunkt, og andre vil genindtræde eller forblive der længere, men det forekommer mig, at disse problemer er så vægtige og betydningsfulde, at der måske er anledning til, at et særligt udvalg kommer til at kigge på dem, hvis vi ikke fra anden side får et materiale i hænderne herom.

Vi vil gerne melde os fra socialdemokratiets side til åbent og fordomsfrit at drøfte

[Albertsen.]

disse ting, men vi vil umiddelbart pege på, at lempeligere adgang til førtidspensionering bør fremmes som følge af erhvervs- og strukturproblemer samt af helbredshensyn, så der sikres en øget stimulans til at blive helt eller delvis i erhvervslivet f. eks. gennem lempeligere beskatningsregler eller højere pension ved udsættelse af modtagelse af folkepension.

Tankerne om principielt at ændre aldersgrænserne, endsigte forhøje dem, deler socialdemokratiet ikke. Der er ikke i den omkringliggende verden nogen udvikling i så henseende, og der er ej heller i det hjemlige Danmark noget, der argumenterer for en ændring heraf. De seneste tal viser ikke en generel vækst i middellevetiden. Der er tale om en vækst for kvindernes vedkommende, men til gengæld er der tale om et fald for mændenes vedkommende, så mønsteret er ikke ændret så forfærdelig meget på det seneste. Jeg tror, vi skal glæde os over den høje middellevetid, vi har her i landet, en af de højeste i verden, og vi skal samtidig klart erkende det øvrige samfunds pligt til at sikre pensionisterne en tilværelse, som det øvrige samfund kan bære både økonomisk, men sandelig også moralsk.

Som følge af misforståelse og forkert udlægning har der i offentligheden på et vist tidspunkt været tvivl og usikkerhed om disse lovforslags skæbne. Nogle har hoveret i forventning om, at de ikke ville blive realiseret, andre har tydeligt været skuffet, hvis sådan noget var blevet tilfældet. Derved ville socialdemokratiet ikke have levet op til sine tilsagn fra sidste år om, at pensionisterne skulle følge lønudviklingen på arbejdsmarkedet og ikke spises af med det, den tidligere regering havde fastsat, altså den indtægtsramme, som i øvrigt ikke blev overholdt af andre grupper her.

På den socialdemokratiske folketingsgruppes vegne kan jeg helt klart sige, at vi som gruppe for længst har drøftet disse forslag, som nu ligger på bordet; vi har godkendt dem og på intet tidspunkt fornægtet dem. Vi holder det tilsagn, vi har givet til pensionisterne, og kan derfor gå ind for dem. Forslagene er et tiltalende led i de omtalte bestræbelser og har som sigte at genoprette den balance imellem lavtløns-

grupperne og pensionisterne, som den tidligere regering fraveg. De ydelser, som VKR-regeringen bevilgede pensionisterne efter udviklingen på arbejdsmarkedet i 1971, var afstemt efter regeringens egen indkomstramme, ca. 4 pct., men svarer ikke til den udvikling, der fandt sted for den gruppe, der normalt sammenlignes med, nemlig de lavtlønnede, som havde en fremgang på ca. 8-9 pct.

Vi stillede dengang et ændringsforslag, som ikke kunne blive vedtaget og blev nedstemt, og vi lovede dengang at vende tilbage til disse ting. Vi mener, at den statistiske udvikling og det grundlag, som vi normalt anlægger, når vi kigger på disse ting, har givet os ret i vores betragtninger, og derfor ser vi med glæde på disse forslag.

Hvis vi ser på den balance, som vi er forpligtet til at efterleve efter ILO-konventionen herom, hvorefter pensionen skal overstige 40 pct. af gennemsnitslønnen for en ufaglært arbejder i metalindustrien, så viser det sig, at i 1958 udgjorde pensionen 43,8 pct., i 1968 47,5 pct., og senere materiale foreligger mig bekendt ikke. Hvis vi ser på overenskomstforslaget fra 1971, så fik de ufaglærte en forhøjelse på 63 øre pr. time, ca. 1.200 kr. pr. år. Nu får pensionisterne først den fulde kompensation for disse forhøjelser fra oktober 1972.

Vi glæder os over den landvinding, der her er tale om. Jeg tror ikke, der er nogen grund til at prale af det, men vi kan erklære os tilfreds med den og kan anbefale den til hurtig og effektiv behandling.

Ulla Worm: Disse 3 lovforslag, som går ud på en forhøjelse af grundbeløbene for folkepensionister og enkepensionister samt en forhøjelse af ydelserne til invalidepensionister ville alle vel gerne være med til at gennemføre, men det er nu jo engang nødvendigt, hver gang det drejer sig om offentlige udgifter, at spørge, om man har råd, og om pengene bliver givet ud på den bedst mulige måde netop på dette område.

Alle partier i folkettingen vil gerne være med til at skabe gode kår for vore pensionister. Men jeg tror egentlig ikke, det kan siges bedre, end som socialministeren udtalte sig i aprilnummeret i år af bladet God Tid, hvor socialministeren udtalte som

[Ulla Worm.]

svar på et spørgsmål fra God Tid, om pensionerne nu var store nok. Socialministeren sagde:

„Selv om folkepensionen kun forhøjes med små beløb, der ikke syner af meget, drejer det sig til oktober om 300 mill. kr; hver gang vi rører på os i den retning, ryster millionerne ud af statskassen“.

Det drejer sig altså om 300 mill. kr. om året. Efter overenskomstforhandlingerne i fjor gennemførtes der ved lov af 26. maj 1971 et midlertidigt tillæg til pensionistgrupperne og ekstra lommepenge til plejehjemsbeboere. Ved lov af 8. december i fjor er disse beløb nu indregnet i grundbeløbene, og der var altså ekstra udbetalinger til pensionisterne både pr. 1. april 1971 og nu pr. 1. april 1972, og hermed var der sket en opretning efter overenskomstforhandlingerne.

Men det er jo ofte sket i oppositionstiden, at socialdemokratiet absolut ville byde over. Gennem en kunstig opstilling af tallene prøvede man på at give det udseende af, at det beløb, den daværende regering ydede, var for ringe. Hensigten var tydelig nok. Man skulle give udtryk for, at den daværende opposition var mere venlig end regeringen, og efter regeringsskiftet fik man travlt med at indfri mange af overbudsløfterne, men ikke dette, selv om det måske nok var et af dem, der hurtigst havde kunnet lovgives om. Først efter at presset udefra havde krævet, at også dette skulle gennemføres, kom lovforslagene. Men det er jo engang vor pligt at holde igen på udgifterne. For så vidt kunne der lige så godt have stået 500 eller 800 mill. kr. på lovforslagene. Nu blev det altså 300 mill. kr. Det er penge, der påvirker statsbudgettet. De påvirker inflationen, og de påvirker den skatte- eller vel snarere momsregning, som vi alle, også pensionisterne, bliver præsenteret for, hvis ikke der snart bliver holdt igen på mange udgifter fra statens side.

Hertil kommer jo, at der er et område netop over for pensionistgrupperne, der trænger sig meget mere på, og hvor socialdemokratiet i valgkampen og hvor statsministeren i sin åbningstale lovede en hurtig hjælp. Det drejer sig om nedsættelsen af fradraget for pensionisters ekstraindtægter

fra 60 pct. til 30 pct. Vi gav i åbningsdebatten udtryk for velvilje over for denne tanke, men nu har regeringen altså brugt pengene til at sandsynliggøre et gammelt oppositionsforslags saglighed med. Hvornår kommer den lovede nyordning, og er pengene ikke brugt med gennemførelsen af disse og andre udgiftsforslag?

En nedsættelse af fradragsprocenten vil jo have det gode ved sig, at den vil animere til øgede indtægter og måske øget produktion. Der vil kunne nås mere for færre penge. Har man helt glemt de store løfter fra valgkampen og åbningstalen og blot ladet det være? Mange, mange pensionister, og det bliver vel en større og større andel af pensionistgrupperne, vil gerne have et mindre job, men når man tænker på nedslaget i pensionstillægget, beskatningen og eventuelt mistede tilskud af forskellig art, så er der efterhånden ikke ret meget tilbage af fortjenesten. Ofte er motiveringen for at tage et job mere trivselsbetonet end af økonomisk art, og så meget mere bittert er det for disse mennesker at føle sig til latter, fordi de intet får ud af arbejdet eller i hvert fald næsten intet.

Der er en nydannelse i lovforslagene, som vi er lidt skeptiske over for, og det er pensionisternes kontaktudvalgs ret til forhandling med ministeren, inden der bliver fremsat lovforslag, som vedrører pensionisternes økonomiske kår. Vi er som sagt en lille smule skeptiske over for det, men vi kan jo se på det i udvalget. Vi mener, at man ikke helt kan sammenligne med arbejdsmarkedets parter og lønforhandlingerne, og vi mener også, at pensionistgrupperne i forvejen altid er taget med ind i forhandlingerne, og at man har hørt på pensionistgrupperne — det er også rimeligt — men at hjemle dem lovret her, er det så ikke en slags narresut? Hvor stor bliver deres indflydelse i virkeligheden?

Hr. Albertsen kom ind på tanken om en smidigere pensionsordning og en hel del spørgsmål i den retning, bl. a. pensionsalderen, og han nævnedes så, at det skulle drøftes i et særligt udvalg. Det er jeg enig med hr. Albertsen i. Jeg synes ikke, det helt hører med under disse lovforslag.

Jeg vil gerne på min gruppes vegne meddele, at vi ikke kan medvirke til lovforslagenes gennemførelse.

Holger Hansen: Vi er nået frem til behandling af de meget omtalte pensionslove, som en gang tidligere har været på dagsordenen, men som af dengang mørklagte grunde blev fjernet fra folketingets dagsorden. Det var dengang, man her i huset talte om en kulegravningsbande og dens undersøgelser. Det var dengang, disse forslag endnu ikke af regeringens medlem af omtalte udvalg, budgetministeren, og de andre ministre, der var informeret, var opgivet som eventuelle spareemner. Nu foreligger de til første behandling.

Her står regeringen med endnu et af de løfter fra den gyldne oppositionstid, som betyder øgede statsudgifter. At regeringen har haft svært ved denne beslutning, vidner forhistorien jo om. Skal, skal ikke, har regeringen åbenbart sagt til sig selv. Det var lige ved at ende med skal ikke, men vi fik så statsministerens ord for, at socialdemokratiet sandelig ikke ville gå med til sociale forringelser. Er der da tale om sociale forringelser, hvis disse forslag ikke blev vedtaget?

Jeg erindrer om, at på tirsdag skal vi behandle endnu et lovforslag inden for dette område, som betyder 200 mill. kr. mere til pensionisterne. Jeg erindrer om, at vi i efteråret gennemførte forhøjelser af pensionerne med virkning nu fra april, og jeg erindrer om, at vi til foråret, hvis man ellers i dette hus vil følge skikken fra tidligere overenskomstfornyelser, vil gøre det samme. Jeg erindrer om, at vi har en pristalsregulering af disse ydelser, og jeg erindrer om, at vi fra venstre har sagt og givet tilsagn om, at vi vil se velvilligt på mulighederne for at løse det, man har kaldt pensionisternes skatte-klemme. Der er altså ikke noget om, at der var tale om eller kunne blive tale om sociale forringelser, hvis disse forslag ikke blev vedtaget — selvfølgelig ikke.

Pensionerne er i de senere år steget stærkere end de erhvervsaktives indtægter. Særlig fra 1968 til 1971 er forholdet mellem samtlige arbejdere, faglærte som ufaglærte, og pensionisterne blevet forrykket væsentligt i pensionisternes favør.

I Socialt Tidsskrift nr. 2 for 1971 er der en redegørelse for disse spørgsmål fra socialministeriets statistiske konsulent, og jeg vil specielt gøre hr. Albertsen opmærksom på dette dokument, hvor man altså har statistik helt frem til 1970, og hvor der gøres

rede for nogle tal, som viser denne kraftige stigning i pensionisternes disponible indtægt i forhold til forskellige arbejdergruppers. Tabellen viser, at pensionerne er oppe på over 60 pct. af gennemsnitslønnen, når hensyn tages til pensionisternes lempelige skattevilkår. Der er sket en ganske kraftig stigning i årene fra 1967-68 og frem til 1970-71, en stigning fra vel 55 pct. og til måske mere end 60 pct; det er altså det, hr. Albertsen kalder at spise af. Det synes jeg dog er en temmelig besynderlig udtalelse om disse spørgsmål.

Men regeringen ønsker altså at bruge 300 mill. kr. til almindelige stigninger i pensionerne. Man kunne fristes til at spørge socialministeren: er dette sket efter en prioritering inden for den sociale sektor, eller er det populært sagt et slag på tasken? Har man tænkt sig at klare skatteklemmen, eller — og her kan jeg spørge ligesom den forrige ordfører, fru Ulla Worm — er det de penge, der ellers skulle være brugt til dette, der nu er gået herhen?

Jeg mener at have påvist, at om noget efterslæb — for at bruge dette besynderlige udtryk, der er rykket ind i dansk politik — for pensionisterne kan der ikke være tale.

Venstre må i en bedømmelse af disse forslag lægge en økonomisk vurdering til grund for vor stillingtagen, idet det er klart, at venstre naturligvis gerne ser en forhøjelse af pensionisternes indtægter, såfremt vi måtte mene, der var en økonomisk mulighed herfor. Venstre mener ikke, en sådan situation er til stede, men jeg har også bemærket mig, at ministeren i sin fremsættelse overhovedet ikke kommer ind på nogen begrundelse for det skridt, der her tages. Jeg har bemærket mig det samme med hensyn til den socialdemokratiske ordfører i dag, der ikke med ét ord klargjorde, hvorfor man gjorde dette. Jo, hr. Albertsen henviste til et ændringsforslag fra sidste forår, men det er jo ingen forklaring på, hvorfor man sagligt mener, at den lovgivning, man her lægger op til, er den rette.

Venstre kan altså ikke medvirke til disse forhøjelser af pensionerne i almindelighed. Vi mener ikke, at disse forhøjelser er velbegrundede, og vi finder, at dette i høj grad minder om stemmekøbspolitik, som regeringen og dens støtteparti selv må tage ansvaret for.

[Holger Hansen.]

Til lovforslagene er knyttet bestemmelser om, at socialministeren og folke- og invalidpensionistorganisationernes kontaktudvalg forhandler inden fremsættelsen af forslag angående pensioner osv. Ministeren siger i sin fremsættelsestale, at sådanne forhandlinger også tidligere har været ført, og det er rigtigt. Spørgsmålet er, om ikke ordet høring havde været mere dækkende end ordet forhandling. Hr. Albertsen sagde for et øjeblik siden, at nu fik pensionisterne, så vidt jeg fangede ordene, en egentlig forhandlingsret. Jeg er ikke sikker på, at denne fortolkning heller af ministerens lovforslag kan holde. Pensionisterne har jo ikke og vil heller ikke efter mit skøn få nogen egentlig forhandlingsret, sådan som vi plejer at forstå dette ord i arbejdsmarkedsspørgsmål.

Ministerens vil nok være enig i, at kan der ikke opnås enighed ved den forhandling, der nu skal være, ligesom den har været, så vidt jeg har forstået, i ganske mange år forud, så må ministeren forelægge for folketingsret, hvad ministeren skønner er rimeligt, for så vidt angår pensionernes højde og andre dele. Ingen forestiller sig formentlig, at folketingsret vil afgive sin ret til at træffe bestemmelse om et så vigtigt led i den økonomiske politik og i statens hele udgiftspolitik, som dette område er.

Venstre vil gerne forhandle i udvalget om dette sidste, men om hovedsagen i lovforslagene, de forøgede udgifter, må jeg sige, at det kan vi ikke medvirke til.

Valbak: Lovforslagene har to formål: for det første at forhøje pensionerne med omkring 300 mill. kr. om året, og for det andet at formalisere pensionistorganisationens ret til at drøfte pensionsvilkårene med staten, inden folketingsret beslutter sig for ændringer.

Jeg vil gerne tage det sidste først og sige, de tider er forbi, hvor de besluttende beslutter hen over hovedet på dem, beslutningerne angår. Overalt i samfundet accepterer vi efterhånden som en fornuftig ting, at man drøfter problemerne igennem med talsmændene for dem, beslutningerne berører.

På den baggrund kan mit parti principielt tilslutte sig denne del af lovforslagene. Men inden jeg forlader emnet, og ikke mindst under indtryk af det, der er sagt af tidligere

ordførere, vil jeg sige, at forhandlingsret har vi ikke forstået som lig retten til at træffe en aftale. Forhandlingsretten må være lig retten til at blive hørt, inden afgørelse træffes, det er retten til at få sine argumenter med ind i overvejelserne, inden beslutning træffes af folketingsret. Jeg vil gerne bede ministeren bekræfte, at det er sådan, bestemmelsen skal fortolkes. Jeg spørger også, fordi mange, som det er fremgået af forhandlingerne i dag, lægger noget andet og mere netop i begrebet forhandlingsret, og det er da muligt, at vi for at komme over eventuelle misfortolkninger her i udvalgsarbejdet kan finde et andet udtryk.

Hvad det andet formål, forhøjelsen af pensionsbeløbet, angår, lægger regeringen jo ikke skjul på, hvorfor man kommer med forslaget: det er begivenhederne omkring pensionsforhøjelserne i 1971. Hvert andet år velstandsregulerer vi pensionerne. Det sker så at sige automatisk i tilslutning til, at lønmodtagernes indkomster velstandsreguleres over overenskomstfornyelserne; sidste gang var i foråret 1971, næste gang er normalt i 1973, altså næste forår. Hvad sagde så socialdemokratiet i 1971? Vi anfægter beregningerne, vi når til et meget højere beløb. Så vidt jeg husker, var det 450 mill. kr. på 2 års basis.

Forslaget om de 300 mill. kr. er altså en delvis leven op til det, man sagde dengang. Ganske vist har socialdemokratiet som regeringsansvarlig to gange forsøgt at vride sig ud af dette løftes favntag, første gang i oktober 1971, anden gang i dette forår. Men det var også to gange, modet svigtede; i afgørelsens øjeblik turde man ikke vedgå, at 1971-reguleringen var rimelig.

Jeg synes, at eksemplet med daginstituti-onerne for nylig klædte de regerende partier. Jeg synes, at erkendelser af den art må man tage hatten af for, jeg gør det gerne. Det ville også, forekommer det mig, have klædt at erkende fejlregningen vedrørende de sociale pensioner eller rettere at have levet op til erkendelsen, for man har jo erkendt den; anderledes kan jeg i det mindste ikke tyde begivenhederne i oktober og for nylig.

Hvorfor er regeringens regnestykke forkert? Først fordi pensionerne i foråret 1971 blev reguleret med et beløb, der var større end svarende til den indkomstpoltiske ramme, som blev anvendt for andre grup-

[Valbak.]

pers indkomstregulering dengang. For det andet fordi det, som jeg dengang påviste, ikke længere er muligt på retfærdig vis at sammenligne pensionisternes forhold med de erhvervsaktives ved at sammenligne pengeindkomster. Der føres nemlig også fordelingspolitik her i landet over skatte-lovgivningen. Af eksempler i sammenhængen vil jeg bare nævne pensionist-gruppens ekstra bundfradrag, den meget øgede forskel i skattetryk, og hertil kommer så forskellen i andre udgifter, sociale bidrag f. eks. Ser vi på arbejdernes løn minus skat og minus de sociale bidrag og sammenholder den derved fremkomne disponible indkomst med pensionisternes, så ser vi noget af det, som hr. Holger Hansen heroppe for et øjeblik siden påviste, nemlig, sagt på en anden måde, at pensionen i 1958 udgjorde knap 54 pct. af de erhvervsaktives disponible indkomster, at den de næste 10 år indtil 1968 kun steg med knap 2 pct. til godt 55,5 pct., mens den de næste 2 år fra 1968 steg med over 4,5 pct. til mere end 61 pct. Og hvor kommer så de tal fra? Ja, det har hr. Holger Hansen allerede nævnt: fra ministerens eget embedsværk. Jeg kan henvise til, at artiklen i Socialt Tidsskrift, november 1971, side 456, er skrevet af ministeriets økonomisk-statistiske konsulent. Men ud over at oplyse disse tal advarer artiklen faktisk mod fortsat at velstandsregulere på det grundlag, som regeringen gør det med dette lovforslag. Konsulenten skriver nemlig lige ud: det er nødvendigt at anlægge nettobetragtninger ved vurdering af pensionsudviklingen. Vi er enige i det synspunkt. Vi vil, at de disponible indkomster skal anvendes som sammenligningsgrundlag, altså indkomst minus skat og minus sociale bidrag, og så vil jeg endda understrege, at det at anvende disponible indkomst som kriterium er endda ikke at føre nettobetragtningen ud i sin yderste konsekvens. Der er også, som konsulenten anfører i sin artikel, andre forhold at tage i betragtning, når man skal til at sammenligne levestandard. Det gælder f. eks. for de erhvervsaktive merudgiften ved at have børn, ligesom der er særlige udgifter ved at erhverve indkomst. Og på pensionistens side: pensionistens rabatordninger ved transport osv. osv. Læg så hertil, at vi for nogle år siden indførte ATP her i landet, den vil i

de kommende år komme til udbetaling med stadig stigende beløb. Og én ting til: i 1976 vil der begynde udbetaling af en tillægspension, der finansieres over skatterne. Alle må vist indrømme, at disse forhold og flere andre fører til, at stadig flere pensionisters levestandard ligger over mange erhvervsaktives.

Der er talt meget om den sociale balance her i salen i den senere tid. Det var økonomi- og budgetministeren, der ved en tidligere social debat her i salen bragte dette spørgsmål ind. Jeg mener, vi må besinde os på at acceptere de disponible indkomster som styringsmiddel til netop at holde balancen imellem pensionerne og erhvervsindkomsterne. Må jeg gøre opmærksom på, at ubalance som følge af, at man fortsætter med regeringens regnemåde, også kan få det til at tippe til ugunst for pensionisterne i givne situationer. Sætter vi nu, at der kommer en helhedsløsning ud af en overenskomstsituation til næste forår f. eks. med afkald på lønfremgang mod skattelettelser, så er det pensionisterne, der kommer til at betale til den tid, stadig væk under forudsætning af anvendelse af regeringens nuværende regnemåde.

Hvorom alting er, jeg er sikker på, at pensionisternes børn og børnebørn finder det rimeligt at betale en grundlæggende pension og stigende omsorgsbudgetter, der sammen med tillægspension osv. giver en levestandard på linje med deres egen. Men jeg tror bestemt også, at pensionisterne vil betakke sig for at få tildelt en levestandard, som er højere end deres børns og børnebørns, hvis det sker på børns og børnebørns bekostning.

Hvad kan vi gøre? Det må indrømmes, at vi opererer og kun kan operere, når der er tale om den almindelige folkepension, med gennemsnitsbetragtninger, så længe vi bevæger os på det almindelige pensionsgebet. De individuelle forskelle imellem folk kan kun udlignes gennem en alle omfattende tillægspension bestemt af de individuelle forhold på indbetalingssiden som på udbetalingssiden. Efter min personlige mening må man anvende to midler for at sikre pensionisterne ud i alle kroge en levestandard rimeligt afbalanceret over for de erhvervsaktive, og det ene er en grundpension ens for alle finansieret over de almindelige skatter. Pensionen velstandsreguleres automatisk, sådan

[Valbak.]

at den sikres et bestemt forhold til lønarbejdernes gennemsnitlige disponible indkomst. Det andet er en rationelt opbygget tillægspension, der skal give den enkelte et beløb oven i den almindelige pension, som er afstemt efter hans individuelle forhold, herunder hans indbetalinger til systemet. Jeg ved, at regeringen har tanker i samme retning, men regeringens forslag blokerer opbygning af et sådant system.

Min konklusion er et forslag til regeringen: smid den gammeldags regnemetode over bord, som man har brugt til at finde frem til en ændring af grundbeløbet på det skæve tidspunkt, og som, hvad værre er, binder til at anvende den igen. Finder regeringen så, at der i år er råd til at afsætte ekstraordinære beløb til pensionisterne, og det gør man, så har vi et forslag at sætte i stedet for det foreliggende forslag — det har allerede været antydet af flere tidligere ordførere i dag — det er et forslag med perspektiv i, det er et forslag, som ikke blokerer for den løsning af vort pensionssystem, som jeg omtalte før, det er et forslag, som endda er en lille mursten på vejen til dette system, hvis man vil den vej, et forslag, som til overmål har den kvalitet, at socialdemokratiet i valgkampen også har lovet sine vælgere det, som vi har det, et forslag, som mange pensionister sukker efter at få gennemført. Kort sagt: en mildnelse, en begyndende aftrapning af de store fradrag, som gøres i pensionen selv i tilfælde af ret små biindtægter.

Vi prioriterer løsningen af fradragsproblemet højt sammen med afskaffelsen af ægteparpensionen, som koster 200 mill. kr. alene. Kan vi forhandle på det grundlag som et alternativ til regeringens grundbeløbsforslag?

Kurt Brauer: Det betragtes med tilfredshed i socialistisk folkeparti, at ministeren nu påtager sig en høringspligt i forholdet til pensionisternes organisationer. Mit parti har rejst kravet for et par år siden, og pensionistorganisationerne har haft kravet på dagsordenen i meget, meget lang tid, det kan derfor godt undre, at man ikke har gennemført ordningen for længe siden. Jeg tror, det kan være, fordi der har hersket en vis begrebsforvirring. Jeg tror, at det forhold, at

der har været rejst krav om en forhandlingsret, har skabt denne begrebsforvirring, for netop dette ord „forhandlingsret“ er jo værdiladet. Ordet kendes igen fra arbejdsmarkedet, hvor visse organisationer er forhandlingsberettigede på medlemmernes vegne og har en deraf flydende forhandlingsret over for modparten på arbejdsmarkedet og en deraf flydende aktionsmulighed. Da man nu er blevet ved med at sige, at pensionisterne skulle have forhandlingsret, er der opstået den begrebsforvirring, jeg talte om før, og hos nogle er der oven i købet opstået nervøsitet for, at det, organisationerne prøvede på med deres krav, var at skabe sig et monopol på samtlige pensionisters meninger. Noget sådant er naturligvis noget vrøvl. Om en forhandlingsret, sådan som vi kender dette begreb fra arbejdsmarkedet, er der og kan der ikke blive tale.

Paragraffen må skulle fortolkes, som hr. Valbak gjorde det her for et øjeblik siden; der er ingen anden måde at fortolke den på. Men alene det, synes jeg, bør hilses med stor tilfredshed. Der er nu tale om, at ministeren påtager sig en høringspligt, påtager sig ingen sinde at stille lovforslag på disse områder, uden at pensionisternes organisationer har været hørt først. Jeg synes, at det er et smukt træk ved en lovgivning, at dette kommer til at stå deri, og jeg vil gerne hilse det med stor tilfredshed og med en tak til ministeren for, at det nu endelig er kommet ind i loven. Det er, som jeg tror også hr. Albertsen var inde på det, en historisk dag. Denne paragraf kommer aldrig nogen sinde ud af loven igen. Når vi har sat den ind her ved tredje behandling i folketinget, så står den der, og så står den der lige så længe, vi har en pensionslovgivning. For fremtiden vil det ikke være muligt for nogen minister at undlade at forhandle, undlade at høre de pensioneredes organisationer.

Vi har selvfølgelig også sympati for lovforslagets øvrige indhold, og da man på forhånd har hørt de forskellige partiers opfattelser og de alle har tilkendegivet, hvordan de vil stemme både ved anden og tredje behandling, så skulle man i grunden kunne lade sagen gå direkte til anden og tredje behandling uden udvalgsbehandling. Vi kender hinanden, vi ved, hvordan der til syvende og sidst bliver stemt, så hvis ikke det var, fordi det er et meget interessant områ-

[Kurt Brauer.]

de, og fordi vi har god tid frem til 1. oktober, kunne vi i grunden godt lade forslaget vandre direkte igennem tinget uden udvalgsbehandling. Men det er et interessant emne, og jeg spår, at vi nok skal få vores fornøjelse med sagen i udvalget, ikke mindst på grund af den megen filosoferen, der har været, mest vel fra hr. Valbaks side her i dag, og den megen filosoferen, der er i dagspressen og i den offentlige debat om hele begrebet indkomstfordeling her i landet. Der er blevet filosoferet over, hvem man skal sammenligne pensionisterne med, og nogle vil gerne sammenligne dem med de lavtlønnede, men dybest set tror jeg ikke, at de lavtlønnede kan være tilfredse med at blive sammenlignet med disse pensionister, der nu skal have 300 mill. kr., for jeg tror, at til syvende og sidst risikerer man meget nemt, at vi ved en sådan sammenligning bliver drevet ind i en situation, hvor vi accepterer, at det er de fattige, der skal dele med hinanden, i stedet for at det bliver de rige, der skal dele med de fattige. Vi har afsprotet diskussionen om en ægte og gennemført indkomstfordeling og en retfærdig indkomstfordeling, hvis vi accepterer, at sammenligningen skal drages imellem f. eks. erhvervsaktive under en vis indkomst på arbejdsmarkedet og pensionister. Den sammenligning er i og for sig uinteressant også for de erhvervsaktive lavtlønnede, for jeg tror, at man afsproer debatten, man glider meget nemt over i en accept af, at nogle overhovedet skal befinde sig i en lavindkomstgruppe. Det er selve det forhold, der er uacceptabelt. Uanset om disse hedder lavtlønnede erhvervsaktive eller de hedder pensionister, er det ikke acceptabelt for en socialdemokratisk regering åbenbart, og i hvert tilfælde ikke for socialistisk folkeparti, at nogle overhovedet befinder sig i en sådan lavindkomstgruppe. Det kan og vil vi ikke acceptere. Vi vil gerne være med til at tale om indkomstfordeling, og jeg glæder mig til udvalgsarbejdet, fordi vi måske dér kan få en chance for at diskutere det og få visse

undersøgelser på bordet, men vi kan ikke acceptere en diskussion om en indkomstfordeling, hvis den skal dreje sig om at lade to fattige grupper dele med hinanden, hvis den ikke kommer til at dreje sig om at føre indkomster fra de rige over til de fattige. En sådan diskussion vil SF se med fornøjelse på i udvalget, men vi må da meget hurtigt kunne komme igennem, for vi ved jo, hvor vi har hinanden i dette her. S og SF stemmer for lovforslaget, og de tre borgerlige partier stemmer imod. Sådan ved vi nu at det kommer til at forløbe.

Jeg tilsiger lovforslaget en hurtig og velvillig behandling fra socialistisk folkepartis side.

Socialministeren (Eva Gredal): Jeg vil gerne takke ordførerne for socialdemokratiet og SF, som har givet tilsagn om velvillig støtte til disse lovforslag; jeg var klar over, at det nok ikke var den helt positive stemning, man ville møde fra de øvrige partiers side.

Hr. Albertsen spurgte mig, om jeg var villig til at nedsætte et særligt udvalg vedrørende hele problematikken på pensionsområdet. Det kan jeg ikke svare på i dag. Man arbejder med disse problemer i socialreformkommissionen og forventer at være færdig inden sommerferien, så må vi ud fra det materiale, der fremkommer derfra, se, om det er nødvendigt med yderligere arbejde. Jeg synes ikke, der er grund til, at man kører parallelt på nuværende tidspunkt.

Fru Ulla Worm spurgte, om vi havde råd til dette her. Man kan godt undre sig over, at hver gang vi kommer til de svageste stillede i samfundet, kommer straks spørgsmålet: har vi råd til det? Når vi fremsætter et sådant lovforslag, mener vi selvfølgelig, at der er råd til det, og her drejer det sig om en gruppe af svagt stillede, som vi har lovet at hjælpe. Jeg kan i samme relation sige, at vi tog i oktober måned ikke afstand fra de 300 mill. kr. Jeg gjorde det ganske klart, at det lovforslag, vi fremsatte dengang, ville blive efterfulgt af dette lovforslag. Det, jeg øn-

[Socialministeren.]

skede i oktober måned, var at fremsætte det mere teknisk prægede forslag af hensyn til kommunerne, hvorefter jeg ville optage forhandlinger med pensionisternes organisationer for sammen med dem at fremkomme med et forslag, som også de havde haft mulighed for at udtale sig om.

Så spurgte fru Ulla Worm og flere andre ordførere, som jeg vil svare med det samme, hvordan det går med nedsættelsen af procenten fra 60 til 30, og dertil kan jeg sige, at pengene er ikke brugt ved dette lovforslag. Der vil fremkomme ændringsforslag til det EF-forslag, som kommer i næste uge, om en nedsættelse fra 60 til 30 pct. i forbindelse med det, man har kaldt skatteklemproblematikken. Når det ikke er kommet før, skyldes det de mange og langvarige undersøgelser, der er foregået i finansministeriet og socialministeriet, og som har vist, at hvis man skulle løse den store samlede skatteklemproblematik, ville det koste umådelig mange millioner kroner, man regner med godt 600 mill. kr. Men vi har lovet en nedsættelse fra 60 pct. til 30 pct., og dette vil i nogen grad mildne forholdene for pensionisterne. Det forslag står vi ved, og det kommer altså frem som ændringsforslag i forbindelse med EF-lovgivningen.

Jeg kan ikke være enig med fru Ulla Worm i, at bestemmelsen om forhandlingsret er en narresut. Det er det absolut ikke. Jeg synes, at pensionistorganisationerne og kontaktudvalget herved opnår en sikkerhed for, at de nu og i fremtiden altid skal kunne forhandle med socialministeren, inden der fremsættes lovforslag om deres økonomiske forhold.

Hr. Holger Hansen, som også mente, at vi var i tvivl om, hvorvidt vi skulle eller ikke skulle, har jeg sådan set svaret. Der har ikke hersket tvivl. Jeg sagde ved første behandling af det nævnte lovforslag, at der ville komme et forslag, og det er også kommet nu.

Jeg er uenig med hr. Holger Hansen i spørgsmålet om, hvorvidt det var nødvendigt at give pensionisterne dette her. Der er tale om et efterslæb. Pensionisterne måtte ved den forrige regulering under den foregående regering holde sig inden for den af den daværende regering fastsatte indkomstpoli-

tiske ramme på 4 pct., medens man på arbejdsmarkedet fik en stigning på 8-9 pct.

Til hr. Valbak kan jeg sige, at jeg er helt enig i hans udlægning af udtrykket forhandling eller „at forhandle“, som der står. Det er ikke en forhandlingsret i egentlig forstand, men det er en mulighed, pensionistorganisationerne får for at blive hørt, når vi drøfter problemer, sådan at vi ikke, som hr. Valbak sagde, handler hen over hovedet på dem. Men det er da klart, at hvis det giver anledning til misforståelser nogen steder, kan vi altid se på det i udvalget. Jeg mener nu ikke, at det skulle være tilfældet.

Vi har ikke, som hr. Valbak antydede det, forsøgt at vride os ud af forhøjelsen af pensionerne i denne omgang. Det er, som det fremgår af mit tidligere svar, noget, vi allerede havde taget højde for i oktober måned.

Jeg synes nok, hr. Valbak tager lidt rigtig forskud på fremtiden ved allerede nu at fortælle, at pensionisterne har både pensionen, og de har en tillægspension — den skal dog først træde i kraft 1976 — og de har en ATP-ordning. Vi ved jo alle, at denne ATP-ordning ikke udreder særlig store beløb i dag. Det tager en række år, inden vi kommer op på beløb, som man kan regne med.

Jeg kan ikke være enig i, at vi skal holde os til de disponible indtægter; jeg mener, vi skal gennemgå området betydelig mere. Denne sag ønsker vi ikke at kaste over bord. Vi har som sagt penge også til at sørge for, at skatteklemproblematikken løses, ved at procenten nedsættes fra 60 til 30.

Hr. Kurt Brauer kom også ind på spørgsmålet om forhandlingsret, og jeg er altså enig i hr. Valbaks udlægning af dette problem.

Albertsen: I betragtning af den interesse, der er for denne sag — det gælder dog ikke så meget her i salen, men måske ude i befolkningen — bliver jeg nødsaget til at kommentere et par af de bemærkninger, som de øvrige ordførere fremkom med, idet der bl. a. blev efterlyst en argumentation for, at man overhovedet var kommet med disse lovforslag. Jeg mener, at både i det, der blev sagt fra ministerens side nu, og i mine bemærkninger i første omgang blev det klart fremhævet, at da vi sidste år regu-

[Albertsen.]

lerede pensionerne på basis af den daværende regerings indkomstramme, som var fastsat til 3½-4 pct., svarede reguleringen ikke til det, der har været kutyme og praksis og næsten en slags grundlovssikret ret, nemlig en regulering, der stod i forhold til udviklingen på arbejdsmarkedet, og det vil sige, at pensionisterne dengang ikke fik, hvad de havde krav på.

Jeg har også kigget på det materiale, som her har været citeret fra Socialt Tidsskrift, og jeg har ladet foretage en økonomisk undersøgelse af, hvad dette egentlig i pris og takster betyder. Konklusionen er, at hvis man taler om pensionisternes disponible realindkomst i faste 1964-priser, så har udviklingen været den, at i 1970 var der tale om 10.316 kr., i 1971 10.370 og i 1972 10.329 kr. Det, der nu bliver tale om, er en lille forhøjelse, men der er altså ikke tale om nogen udvikling i retning af en højere standard; der er tale om fastholdelse af en standard i relation til denne opstilling og til denne udregning på basis af faste 1964-priser. Hvis man ser på folkepensionistægteparrets disponible indkomst i procent, når skatten ikke er trukket fra, var den 62,8 pct. i 1970, 61,4 pct. i 1971 og 59,4 pct. i 1972, altså faktisk en lidt utilfredsstillende udvikling.

Hvad det rent politiske i denne sag angår, synes jeg, det er lidt beklageligt, at man siger, at i forbindelse med diskussionen i efteråret, hvor der var tale om en teknisk regulering af grundbeløbet, at dengang skulle det være kommet, da efterlyste man det så kraftigt, og så kom det tilsyneladende ikke. Der blev udtrykkeligt — det kan man se i Folketingets Forhandlinger 1971-1972 sp. 398 — af ministeren givet oplysninger om, at efter at man havde forhandlet med kontaktudvalget, ville der fremkomme forslag, som indebærer indfrielse af de tilsagn, vi havde givet, da vi var i opposition. Og så undrer det mig såre, at man nu stadig mindes om, at det er, som om det er noget, vi er løbet fra, eller der er tale om pres udefra. Alle disse her antydninger har ikke meget med realiteterne at gøre. Der var dengang tale om, at man skulle optage en forhandling, der var tale om, at man lovede, at man ville vende tilbage til det. Nu er man vendt tilbage til det, og det er altså det, vi i dag skal tage stilling til. Men det reelle og essensen af oppositio-

nens bemærkninger her er jo, at man ikke vil være med.

Det gav anledning til lidt diskussion, at jeg brugte ordet forhandlingsret. Jeg mener i og for sig ikke, at det er forkert at bruge dette udtryk, når der udtrykkelig i § 11 står, at man skal optage forhandlinger. Dermed mener jeg, at man giver disse organisationer eller Kontaktudvalget en ret, og jeg har også forstået på den formulering, som hr. Valbak gav, at der for så vidt ikke er nogen afstandtagen. Der kan være lidt usikkerhed med hensyn til, om det ene ord eller det andet skal bruges, men det reelle, hvad der skal ske, er vi ikke i tvivl om.

Jeg vil da også gerne sige, og dér deler jeg ganske hr. Valbaks vurdering, at ved at give Kontaktudvalget denne ret og dermed forhandlingsmulighed er der ikke tale om, at man har, om jeg så må sige, sparket folketinget til side. Folketingets uafhængighed og frihed til at afgøre disse forhold som andre forhold er ikke antastet, men der er blot tale om en parallelisering med tilsvarende aftaler med andre organisationer.

Hr. Valbak gav udtryk for, at vi ville fri os ud af det i oktober 1971, og han foreslår i dag så venligt, at vi skal trække forslaget tilbage. Denne venlige henstilling kan jeg desværre ikke imødekomme. Jeg tror, at det vil være lidt svært at få den gruppe, vi her taler om, til at acceptere den tankegang, som hr. Valbak gav udtryk for, at man skulle jo heller ikke nå dertil, at pensionisterne havde det bedre end deres børn. Det er da ikke udelukket, at der findes enkelte tilfælde, men for det aldeles overvældende flertal kan der overhovedet ikke være tale om sammenligninger af denne art, det viser procenttallene, det viser de enkelte tal, det viser pensionsydelse, det viser lønudviklingen som sådan, så det har ikke så forfærdelig meget med realiteterne at gøre.

Ulla Worm: Socialministeren udtalte, at det var kun, når det drejede sig om bevilninger til de svagest stillede, at der blev spurgt, om vi havde råd til det. Jeg vil dog gerne pege på, at i de år, da vi var et regeringsparti, da de borgerlige partier havde regeringsmagten, steg socialbudgetterne fra 9 til 13 milliarder kr. Det tyder dog ikke på, at vi var tilbageholdende på de områder.

Så vil jeg gerne takke socialministeren for

[Ulla Worm.]

tilsagnet om, at spørgsmålet om fradragsreglerne nu kommer frem og bliver behandlet. Det er også på tide, for jeg tror, det er et af de vigtigste spørgsmål netop her.

Holger Hansen: Jeg skal ikke gå ind i et forsøg på at køre videre med den taljonglering, som hr. Albertsen nu gik i gang med igen. Det var nogle nye tal, nye tabeller, nogle nye sammenligninger, hr. Albertsen nu kom med, og jeg har ikke disse tabeller for hånden, så jeg skal afstå fra det, men vi kan jo køre videre med det i udvalget.

Derimod har jeg lyst til at sige til ministeren, at når nu ministeren og hr. Albertsen, som er socialdemokratiets ordfører, henviser til forhandlingen i efteråret — hr. Albertsen endda med angivelse af spaltenummeret — så vil jeg bede ministeren og hr. Albertsen læse ikke alene sp. 398, men også ministerens svar senere i denne forhandling, og så kan vi bagefter give os til at vurdere, hvad det var, ministeren dengang stillede i udsigt. Det var ikke disse 300 mill. kr. Ministeren siger sp. 398, at hun agter at indkalde pensionistorganisationerne, dvs. Kontaktudvalget, til forhandling, hvor man kan drøfte spørgsmålet om pensionernes automatiske regulering, også set i forhold til den øvrige lovgivning på hele pensionsområdet, dvs. også omsorgsloven osv., og videre vil ministeren tale med pensionistorganisationerne om pensionisternes skatteklemme. Og til sidst under forhandlingerne, sp. 404, siger socialministeren:

„Jeg vil gerne slå fast, at vi snakker ikke uden om, hvad vi har lovet. Der bliver spurgt, om vi havde bedre råd i foråret, end vi har nu; det kunne jo også være, det var den økonomiske situation, som den er nu i dag, og som vi har overtaget fra den forrige regering, der ikke er så god, som den var på det daværende tidspunkt.“

Jeg tror nok, at enhver danskkyndig må læse ud af dette, at socialministeren dengang ikke stillede noget som helst i udsigt. Det tjener vel for så vidt heller ikke noget formål at gå ind i den diskussion, for nu ligger forslaget her, men det er blot det, at hr. Albertsen og ministeren forsøger at give det udseende af, at den sag har været klar hele

tiden. Det tror jeg ikke, offentligheden var klar på i hvert fald for 3-4 uger siden.

Og så bare til sidst: ministeren har nu givet udtryk for, at hun mente, at den forhøjelse, der fandt sted sidste år på de 4 pct., var mindre end rimeligt. Jeg vil gerne igen henvise til de tal, jeg gjorde opmærksom på før, og som viser, at pensionisterne har haft en stigning, der i forhold til øvrige erhvervsgrupper, ikke bare de lavtlønnede, men til alle øvrige lønmodtagergrupper, har været større end den, de har haft. Det kan vi være tilfredse med, men det betinger jo ikke, at der bestemt skal være et efterslæb nu, det mener jeg ikke der er.

Valbak: Må jeg først takke ministeren for bekræftelsen af den fortolkning, jeg gav af forhandlingsretten. Jeg vil også gerne takke for tilsagnet om, at vi i udvalget kan drøfte den sag, så vi bliver fuldstændig klar over, hvor vi står i den. Må jeg dertil føje i anledning af det, hr. Albertsen sagde: nej, der var ikke tale om nogen afstandtagen. Det vil hr. Albertsen også forstå, når han ser fortrykket. Jeg gav nemlig adskillige gode argumenter for, at man skal have en sådan bestemmelse. Jeg kan endda gå videre: jeg har adskillige gange i tale og skrift talt herfor. Ministeren kender hertil. Det var den bemærkning.

Vi skal jo ikke blive ved med at træde i, hvad der skete i oktober, men jeg vil nok sige, at hvis der under forhandlingen i oktober var blevet sagt det, hr. Albertsen nu vil antyde blev sagt, nemlig noget om de 300 mill. kr., så havde vi ikke haft den lange økonomiske forhandling med deltagelse af økonomi- og budgetministeren m. fl. dengang. Nej, der er tale om en efterrationalisering, lad os nu blive enige om det. Havde der nemlig ikke været tale om en efterrationalisering, så havde man naturligvis fremsat sit 300 mill. kr.-forslag i oktober 1971, ganske som den daværende opposition i 1969 i oktober fremsatte sit ændringsforslag fra foråret 1969 i den ganske tilsvarende situation.

Vi kan nu konstatere med beklagelse, at ministeren ikke er sindet at gå ind i tankegangen om disponible indkomster som grundlag for beregningen. Jeg må dermed konstatere, at ministeren enten ikke har

[Valbak.]

læst sin egen konsulents artikel i Socialt Tidsskrift nr. 11 1971 eller også er uenig heri. Den lader intet tilbage at ønske i klarhed. Jeg har refereret derfra. Det er nødvendigt ifølge rådgiverens mening at gå over til at anvende et grundlag som det, jeg efterlyser, hvis ikke det hele skal vælte. Det er, hvad jeg ved denne lejlighed og ved tidligere lejligheder har sagt. Jeg har intet at føje hertil. Hr. Albertsens ækvilibristiske talmagi skal jeg ikke komme med flere bemærkninger til her, kun igen henvise til Socialt Tidsskrift november 1971.

(Kort bemærkning).

Albertsen: For at der ikke skal herske tvivl om vores vurdering af dette forslag, så ser vi det som en logisk konsekvens af vort standpunkt, da vi drøftede tilsvarende ting i 1971. Vi vurderer dette som et forslag om inddækning af et efterslæb. Vi mener, at pensionisterne dengang ikke fik det, de havde krav på og burde have, og nu indfrier vi et tilsagn ved at fremkomme med dette forslag.

Må jeg så sige med hensyn til referencen tilbage til diskussionen i efteråret 1971: man sagde dengang: vi skal først forhandle med de involverede parter, vi skal først skabe den nødvendige atmosfære med henblik på indfrielse af tilsagnet om forhandlingsaftale eller forhandlingsret, eller hvad man nu vil bruge af udtryk, og så benytte den anledning til at drøfte med pensionisterne, om vi har mulighed for at skabe fælles fodslag med henblik på vurderingen af indfrielsen af efterslæbet. Det var den proces, der skulle foregå, og det er den næste fase, vi i dag oplever. Det blev sagt i de forskellige bemærkninger, de forskellige indlæg, mere eller mindre klart måske, men essensen af det kunne der ikke herske tvivl om, medmindre man da mangler den gode vilje. Det er tilsyneladende den, der ikke er til stede, og det beklager jeg.

Kurt Brauer: Jeg synes ikke, at vi kan slutte debatten her uden at forsøge at sprede lidt af det tågeslør, der søges trukket hen over den. Der søges ligesom fra højre side i salen trukket et slør hen over debatten med bemærkninger om, at der også er

andre, der har det slemt, at de lavtlønnede ikke har det godt, at vi må ind i en større prioritering og alle den slags ting og vel først og fremmest, at riget stander i våde, riget har ikke råd til dette her. Jeg vil nødig have, at debatten skal slutte, uden at disse ting er blevet imødegået, og jeg vil da gerne imødegå dem med nogle tal, som jeg mener at huske rigtigt. Jeg vil gerne korrigeres, hvis de ikke er rigtige. Det er nogle tal for, hvordan det forholder sig med de 10 pct. bedst aflagte her i Danmark.

Hvis man kigger på, hvordan det ligger med hensyn til formuer, så mener jeg at huske, at de 10 pct. bedst aflagte formueindehavere har 65 pct. af den samlede formue herhjemme. Hvis det er dem, man gerne vil have at vi skal til at diskutere indkomstfordeling med, så vil man finde et meget villigt socialistisk folkeparti. Hvis vi kigger på indkomsterne og ser på, hvordan de 10 pct. bedst aflagte med hensyn til lønindkomster har det, så ligger det sådan, at de har op mod en tredjedel, de har 30 pct. af samtlige indkomster her i landet. Hvis det er den gruppe, man gerne vil have skal lide afsavn, for at pensionister og lavtlønnede kan få det bedre, så vil SF da bestemt gerne være med til det. Men at snakke om, at vi ikke har råd, når det ligger sådan, at 10 pct. af befolkningen har 65 pct. af formuen, og 10 pct. af befolkningen har $\frac{1}{3}$ af de samlede indkomster herhjemme, det er at forsøge at trække et tågeslør hen over en sådan debat, det er at forsøge at sammenligne to lavtlønsgrupper med hinanden i stedet for at forsøge det relevante, at sammenligne højt-lønsgrupperne med lavtlønsgrupperne. Det synes jeg ville være interessant, og det glæder jeg mig til, at vi måske kan kigge på sammen i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om omsorg for invalidepensionister og folkepensionister. (Tilsyn, refusion, forhøjelse af beløb til personlige fornødenheder).

(Lovforslaget (nr. 165) findes i tillæg A. sp. 2657, fremsættelsen i tidenden sp. 3073).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Albertsen: Det lovforslag, som vi her skal drøfte, vil forudsat vedtagelse deraf medføre, at vi får en bedre og en mere effektiv omsorgslov end den, vi har i øjeblikket. Selv om det ikke er den store, fundamentale ændring, der er tale om, er der dog alligevel ingredienser i forslaget, som jeg vil betragte som ganske betydningsfulde og næsten af skelsættende karakter, men den større revision og de større perspektiver kommer nok i højere grad ind i billedet, når vi til efteråret skal drøfte bilstandslovgivning m. v., som også griber ind på disse felter her.

Det, jeg vil anse for det væsentlige i forbindelse med revisionen her, er, at der sker en fordobling af statsrefusionen til det mere kvalificerede omsorgsarbejde, at vi får en udbygning af vore visitationsfunktioner i forbindelse med indlæggelse på plejehjem, at der bliver etableret amtskommunale plejehjemsudvalg, at vi får en betragtelig forhøjelse af lommepengene til de pensionister under 60 år, der opholder sig på plejehjem, og endelig for det sidste, at der nu for fremtiden skal indgås overenskomst med alle plejehjem uanset antallet af beboere. Hidtil har grænsen for dette krav været, at der skulle mindst være 8 beboere på hjemmet. Det er vel sådan set de væsentligste ting i lovforslaget som sådan.

Det, der kan give anledning til diskussion, er vel, at de forskellige kategorier af omsorgsarbejde nu stilles forskelligt med hensyn til refusion. Der er tale om en fordoblet refusion for det mere kvalificerede arbejde, og det synes jeg er en nyttig og en rigtig vurdering af disse ting. Det, der må være målet i alle disse bestræbelser, er jo, at pensionisten aktiveres gennem deltagelse i de former for omsorgsarbejde, der både fysisk og psykisk stimulerer pensionistens selvspekt, derved kan vedkommende klare sig

selv længere og bedre. Vi kan jo altid drøfte, om netop den afgrænsning, som fremgår af forslaget, er de vises sten. Jeg tror stort set, det er det, men der er nok nogle af tingene, vi må kigge på under det kommende udvalgsarbejde. Imidlertid vil nok en fordobling af statsrefusionen til bespisningsordninger og omsorgsarbejde m. v. være en rigtig linje.

Jeg har bemærket mig, at man i Sverige, hvor man har arbejdet med de samme problemer, i mange lén har indført den ordning, at hver gang en borger bliver pensionist, en ny pensionist kommer til verden, kan man sige, bliver vedkommende besøgt og orienteret om de muligheder for aktiviteter, der findes. Det kan være dagcentervirksomhed, det kan være pensionistkurser m. v., alt sammen ting, som afgjort kan være en hjælpende foranstaltning og dermed skabe den rette atmosfære om omsorgsarbejdet over for den nye pensionist.

Det er i forslaget nævnt, at ergoterapeuter skal placeres højt med hensyn til refusion. Det er jo da muligt, at der også er andre grupper terapeuter, der skal ind i billedet. Jeg undrer mig også en lille smule over, at befodringsudgifterne til handicappede skal rubriceres under den lavere kategori. Hvis den transport er forudsætningen for, at de pågældende virkelig bliver aktiveret, tror jeg nok, at det vil være rigtigt, at den i det mindste bliver placeret sammen med bespisningsordningerne med hensyn til refusionsgrad.

Jeg er enig i den holdning, som går igennem forslaget, at de mangeartede former for omsorgsarbejde, som der er tale om, ikke skal uniformeres eller ensrettes, men ethvert bidrag til en standardhævning vil være rigtigt og velkomment. Jeg finder det også tilfredsstillende, at institutioner og organisationer, der påtager sig opgaver på dette felt, skal have godkendt deres vedtægter. Mange af dem er jo selvejende institutioner eller lidt velgørenhedsprægede selskaber, og inden de overhovedet får lov til at virke, skal de altså have godkendt deres vedtægter. Jeg tror, at det er noget, der er passé, at en lille kreds i kraft af en vis prestige og en vis erfaring næsten kan sætte sig på en bunke for så vidt i princippet kommunale funktioner og dermed få for stor indflydelse, samtidig med at de måske ikke altid efterle-